

เรื่อง พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม

รายละเอียด

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ. กำแพงเพชรมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่วางไว้ คือ เพื่อให้คนตระหนักถึงมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น สังคม การละเล่นพื้นบ้าน ภูมิปัญญาของคนเฒ่าคนแก่ นำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง สนองปรัชญาโรงเรียน ที่มุ่งเน้นความกตัญญูต่อโรงเรียนและท้องถิ่น

เดิมอาคารพิพิธภัณฑน์เป็นอาคารเรียนเก่าอายุเกือบ 100 ปี (ประมาณ 96 ปี) ซึ่งแต่เดิมมีโครงการว่าจะรื้ออาคาร
ทิ้ง แต่ ดร.สมปอง สมลักษณะพงศ์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนขณะนั้น) เกิดความเสียดายเพราะเป็นอาคารที่ท่านเคย
เรียนเมื่อตอนเด็ก จึงหาเงินมาซ่อมแซมและจัดทำเป็นพิพิธภัณฑน์ และเปิดดำเนินการมา ตั้งแต่ ประมาณ พ.ศ.
2545 แต่เดิมโรงเรียนได้เก็บรวบรวมโบราณวัตถุ ข้าวของไว้ ตั้งแต่ปี 2536 เพราะตอนที่สร้างอาคารเรียนหลัง
ใหม่ ได้ขุดพบโบราณวัตถุต่างๆ เช่น ถ้วยชามสังคโลก ตุ๊กตาสังคโลก ฯลฯ และได้เก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุด ต่อ
มามีนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการส่งเสริมพิพิธภัณฑน์ภูมิปัญญาในโรงเรียน จึงจัดตั้งพิพิธภัณฑน์แห่งนี้
ขึ้นอย่างจริงจัง โดยใช้งบประมาณดำเนินการของโรงเรียน และดูแลโดยหมวดศิลปะ

ข้าวของในพิพิธภัณฑน์ส่วนใหญ่ได้มาจากการขอรับบริจาคจากชาวบ้านในละแวกนี้ และมีการลงทะเบียนวัตถุไว้
ทั้งนี้โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากพิพิธภัณฑน์เมืองร่วมกับพิพิธภัณฑน์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร มาช่วย
แนะนำการลงทะเบียน จัดทำข้อมูล รวมทั้งการจัดวางวัตถุสิ่งของ และจัดระบบทะเบียนวัตถุ โดยให้นักเรียน
เป็นผู้ลงทะเบียนเอง ทั้งการลงในกระดาษและในระบบคอมพิวเตอร์

สำหรับพื้นที่จัดแสดง แบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือ การจัดแสดงในอาคาร และนอกอาคาร ตามลักษณะธรรมชาติ
ของเครื่องมือเครื่องใช้ แบ่งการจัดแสดงออกเป็น 5 หมวด

1. ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และความเชื่อ

รวบรวมการละเล่นที่กำลังจะสูญหาย และจำลองการละเล่นนั้นๆ ไว้เป็นโมเดล เช่นระบำ ก.ไก่ เป็นการนำอักษร
กไก่ - ฮ.นกฮูก มาผูกเป็นเพลง ใช้ร้องเกี่ยวพาราสีกันของกลุ่มสาว การเล่นแม่ศรี เป็นความเชื่อและการละเล่น
เกี่ยวกับการเข้าทรงมักแสดงในช่วงสงกรานต์ การแสดงลิเกป่า มักแสดงในช่วงการลงแขกเกี่ยวข้าวและในงาน
บวชพระ ระบำคล้องช้าง เป็นการแสดงพื้นบ้านของนครชุมที่เลียนแบบการคล้องช้างป่ามาใช้ลากไม้ นำมาคิดเป็น
ระบำคล้องช้าง นอกจากนี้ยังมี ประเพณีนบพระเล่นเพลง ลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ

ด้านความเชื่อ มีการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ปรากฏอยู่ตามที่ต่างๆ เช่น ในลวดลายเครื่องปั้นดินเผา ตุ๊กตาเสียด
กบาล และความเชื่อทางศาสนา เช่นพระเครื่องดินเผา โดยมีพระซุ้มกอกำแพงที่เป็นหนึ่งในเบญจภาคีของพระ
เครื่องเมืองไทย

2. ภาษา และวรรณกรรม

3. ศิลปกรรมและโบราณคดี กล่าวถึงประวัติเมืองกำแพงเพชร ที่มีอายุรุ่งเรืองราวเดียวและสัมพันธ์กับเมืองสุ
โขทัย จึงมีรูปแบบศิลปะคล้ายคลึงกัน เช่น เครื่องลายครามที่มีรูปแบบเฉพาะของสุโขทัยคือการรับอิทธิพลจาก
จีน

4. การละเล่น ดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจเช่น เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุธรรมชาติและหาได้ในท้องถิ่น

5. ชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการจัดแสดงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ปิ่นโต จาน ชาม ช้อน เครื่องไม้

แปรง ฯลฯ ภูมิปัญญาในการเก็บรักษาอาหาร และเครื่องมือช่างและเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพท้องถิ่น เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา เช่น แอก คันไถ ลูกคูป เครื่องมือการเก็บเกี่ยว เช่น พายสาตข้าว ใช้คัดเลือกข้าวสีบออกจากข้าวดี และเครื่องมือหาอยู่หากิน เช่น ข้องจับปลา สุ่ม ซึ่งสัมพันธ์ไปกับวิถีการทำนา นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้อื่นๆ เช่น กบไสไม้ เลื่อย กระจัง ตาขังจีน เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ยังแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่ง ในการบอกเล่าประวัติของโรงเรียนกำแพงเพชรวิทยาคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งประวัติความเป็นมาของโรงเรียนที่เกิดจากการรวมสองโรงเรียนเข้าด้วยกัน ครูใหญ่คนแรก ครูเก่าศิษย์เก่า นักเรียนปัจจุบัน ศิษย์เก่าที่กลับมาทำคุณประโยชน์ให้โรงเรียนสมดังปณิธานของโรงเรียนที่เน้นการกตัญญู และจัดแสดงผลผลิตดีเด่นของชุมชนและโรงเรียน เช่นงานหัตถกรรม งานแกะสลัก งานหัตถกรรม งานเป่าแก้ว เครื่องเบญจรงค์ เครื่องเขิน และเครื่องเงิน

นอกจากพิพิธภัณฑ์แห่งนี้จะรวบรวมและบอกเล่าเรื่องราวของชุมชนแล้ว ยังแสดงการบูรณาการความรู้ ตามสาระการเรียนรู้และความสนใจของครู นักเรียน เช่น มุมสะสมพันธุ์พืช จัดแสดงตัวอย่างพันธุ์พืช ที่มีและหายากในท้องถิ่น ซึ่งเด็กนักเรียนและครูช่วยกันเก็บและรวบรวม และมีวิธีการอบพืชเพื่อนำเก็บไว้ศึกษา นอกจากนี้มีการอบรมนักเรียนเพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์ เช่น การดูแลรักษาวัตถุ การทำทะเบียน การจัดทำใบความรู้ การจัดนิทรรศการหมุนเวียนตามเทศกาล วันสำคัญ และมีการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยนักเรียนจะไปรวบรวมทำรายงานเป็นรูปเล่ม เช่น หัตถกรรมท้องถิ่น พันธุ์กรรมพืชท้องถิ่น การทำคำบรรยายภาษาอังกฤษ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยคอยนำชมพิพิธภัณฑ์ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอีกด้วย

แหล่งที่มาของข้อมูล

http://www.sac.or.th/databases/museumdatabase/review_inside_ByMember_Detail.php?id=490&CID=45988

คำสำคัญ : พิพิธภัณฑ์ , ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่มา : โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม เลขที่ 188

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : นางสาวประวีณา เกตุกลมเกลอ

วันที่ : 2017-02-25

https://arit.kpru.ac.th/ap/local/?nu=pages&page_id=277&code_db=DB0012&code_type=003